

Nr 73.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1920 kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion angående anordnande av hästavelscentra vid Ottenby och andra platser av landet.

(1:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 262, av herr *Osberg m. fl.* har hemställts, att »riksdagen hos Kungl. Maj:t ville anhålla om fullständig utredning, i enlighet med de direktiv, som i motionen angivits, för ett rätt tillvaratagande av inhemsk hästavel, genom anordnandet av avelscentrum vid Ottenby med därjämte å skilda platser inom landet anlagda mindre sådana, och till 1921 års riksdag framlägga förslag och kostnadsberäkningar härför.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

Såsom i motionen erinrats, var det nu framställda spørsmålet redan förlidet år föremål för behandling inom riksdagen i anledning av en av samme motionär m. fl. väckt motion i enahanda syfte som den nu förevarande.

I sitt utlåtande nr 33 till 1919 års lagtima riksdag över motionen anförde utskottet följande:

»Det är en känd sak, att bland våra husdjur intet under uppfödningen är för sin utveckling i viss riktning och typ så beroende av natur och klimatiska förhållanden som hästen. Sålunda har erfarenheten givit vid handen, att den nordsvenska hästens speciella egenskaper till stor del äro att tillskriva de för de nordliga delarna av vårt land och Norge särskilt utmärkande förhållandena i nämnda ävseende. Vad ardennerhästen (den s. k. belgiska hästen) beträffar, av vilken avelsdjur i vårt land erhållas företrädesvis genom import från Belgien, Rehnprovinserna

och Holland, fordrar denne för att kunna utveckla sig i önskvärd riktning riklig tillgång på voluminöst och kraftigt foder, i fråga varom nämnda länder äro särskilt väl utrustade. Rörande slutligen den varmblodiga rasen, så har erfarenheten visat, att Ölands klimat och säregna växtlighet alldeles särskilt lämpar sig för bedrivande av denna avel, varemot de betingelser, som enligt vad ovan antytts böra förefinnas för en framgångsrik och målmedveten uppfödning av hästar av nordsvensk- och ardenner^{typ}, där icke förefinnas.

Av vad utskottet nu anfört torde framgå, att utskottet icke kan instämma med motionärerna i vad de framhållit rörande lämpligheten att till det av statsmakterna beslutade statsstuteriet för varmblodig avel vid Ottenby förlägga uppfödning av avelsdjur, representerande jämväl den nordsvenska och ardennerassen.

Vad beträffar motionärernas förslag om upprättande av avelscentra för de båda kallblodiga raserna skulle sådana enligt motionärernas förmenande kunna på det sätt ordnas, att staten till intresserade uppfödare inom ett begränsat område på vissa villkor utlämnade framstående ungston att användas till avel. Åt detta förslag — enligt vilket för övrigt åt begreppet avelscentrum givits en innebörd, som icke överensstämmer med vad som i allmänhet därmed avses eller en å en egendom befintlig av avelsdjur bestående särskilt utmärkt besättning, varifrån avelsdjur spridas till olika delar av landet — kan utskottet icke heller skänka sin avslutning.

Utskottet tillåter sig i detta avseende först erinra, vad stuteriöverstyrelsen i ett den 5 juni 1918 avgivet utlåtande till Kungl. Maj:t anfört i anledning av gjord framställning i fråga om lämpligaste sättet för användningen av statens hästavel fond för främjande av såväl den varmblodiga som den kallblodiga hästaveln. Styrelsen har däri framhållit, att det enda verkligt effektiva sättet, på vilket hästavelcentra torde kunna anordnas, vore upprättande av stuterier. Anläggandet av sådana stuterier för kallblodiga hästar har stuteriöverstyrelsen av flera skäl ej kunnat förorda, och vore dylika för övrigt enligt styrelsens uppfattning ej av behovet påkallade. Den relativt höga ståndpunkt, den svenska ardenneraveln nu intog, vore ett bevis på att denna avel, målmedvetet ledd, har kunnat utveckla sig kraftigt och i rätt riktning utan annat understöd än det, som hittills kommit den till del från stat, hushållningssällskap och avelsföreningar. Det organiserade arbetet för den nordsvenska hästavelns höjande vore av betydligt yngre datum, och denna avel kunde därför ännu ej påvisa liknande framsteg som ardenneraveln. Det största hindret härför vore bristen på framstående ston. Denna kunde dock ej avhjälpas eller minskas genom anordnandet av avelscentra, utan endast genom fortsatt sakkunnigt urval och tillvaratagande av den egna avelns bästa produkter samt genom import av förstklassiga gudbrandsdalska ston, i den mån import av sådana kunde utverkas. I detta senare fall borde staten giva sitt understöd. Men att staten skulle på uteslutande egen bekostnad importera eller inom landet uppköpa ston och på vissa villkor utlämna dem till fritt begagnande åt intresserade lantmän inom ett begränsat område och där uppställa ett par förstklassiga besköllare, vore en åtgärd, som styrelsen icke kunnat förorda. Inom landet varande avelsston av värde befunno sig enligt stuteriöverstyrelsens uppfattning säkerligen i goda uppfödarehänder och komme aveln till godo utan statens direkta ingripande. Det torde i varje fall även kunna ifrågasättas, om hästuppfödarna skulle vara villiga att avhända sig ett förstklassigt stomaterial, och huruvida det skulle vara riktigt att

locka dem därtill, vilket endast kunde ske genom mycket höga pris. Priserna på bättre avelsston vore redan så uppdrivna, att största delen av statens hästavelsfond säkerligen skulle komma att tagas i anspråk, för så vitt det framställda förslaget skulle genomföras i nämnvärd omfattning. Styrelsen hade dessutom den uppfattningen, att uppfödarna med större intresse omfattade och vårdade de egna stona än sådana, som lämnades dem i inackordering. Försök, som i nu ifrågavarande avseende företagits, hade heller icke slagit väl ut.

Utskottet, som biträder den av stuteriöverstyrelsen sålunda hävdade uppfattningen, vill därjämte, vad angår den nordsvenska rasen, vilken för övrigt visat sig ekonomiskt lönande, särskilt erinra om den medelst statsbidrag uppehållna hingst-uppfödningssanstalten vid Vången i Jämtlands län. Beträffande ardennerasen synes det stora intresse, varmed ardenneraveln omfattas av de enskilda hästuppfödarna i landet och den framgångsrika utveckling, som särskilt inom vissa trakter ernåtts för produktion just vad gäller avelsmaterial, väl borga för rasens alltjämt fortgående utveckling utan något ytterligare understöd från statens sida.

Vad slutligen angår det i motionen framställda förslaget i fråga om förändrat sätt för uppförande av de för Ottenbystuteriet erforderliga byggnader, har utskottet tillhandahållits för ändamålet uppgjorda ritningar och kostnadsförslag. Utskottet har emellertid av dessa, vilka för övrigt i vissa avseenden visat sig ofullständiga, icke föranletts att tillstyrka ett frångående av den plan i nu ifrågavarande avseende, som innefattas i av statsmakterna redan fattat beslut i ämnet.»

I anslutning till vad utskottet sålunda anfört, hemställde utskottet om avslag å motionen, vilket också blev riksdagens beslut.

I den nu väckta motionen har i huvudsak återopats innehållet i fjolårets motion.

I vad förevarande motion angår ardennerhästen och den nordsvenska hästen får utskottet endast återropa vad utskottet i ovan återgivna utlåtande anfört.

Beträffande den varmblodiga aveln vill utskottet i anledning av den i ämnet väckta motionen som sin mening uttala, att frågan om inrättande av det stuteri å Ottenby, vartill riksdagen redan år 1916 beviljat anslag, men som på grund av de anslagna medlens otillräcklighet i följd av under kristiden stegrade byggnadskostnader tillsvidare uppskjutits, inom närmaste tiden torde böra åter upptagas. Det torde nämligen enligt utskottets mening icke kunna anses vara med en god hushållning förenligt, att en statens egendom, vilken enligt vad utskottet inhämtat är taxeringsvärderad till ett belopp av icke mindre än 395,000 kronor, endast lämnar ett ekonomiskt utbyte i form av arrende på 11,061 kronor 61 öre, vilket förhållande är så mycket mera beklagligt, som egendomen ifråga sedan lång tid tillbaka vitsordats såsom varande en av de yppersta platser för bedrivande av ädel hästavel.

Såsom motionären framhållit, torde det heller icke vara alldeles

uteslutet, att byggnadskostnaderna skulle genom iakttagande vid byggnadernas uppförande av vissa särskilda mått och steg kunna åtminstone i någon mån nedbringas. I den mån de för ändamålet anvisade medlen visa sig otillräckliga, torde Kungl. Maj:t icke underlåta att till riksdagen göra den framställning om de ytterligare anslag, som kunna befinnas erforderliga.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 maj 1920.

På jordbruksutskottets vägnar:

AABY ERICSSON.

Närvarande: Herrar Ericsson Aaby, Norin, Hellström, Träff, Elisson, Ingeström, greve Wachtmeister, Öberg, Sjöblom, Olsson i Broberg, Johansson i Uppmälby, Sävström, Berge, Igel, Ericsson i Arboga och Anderson i Knapasjö.
